

ГУЧИН-УС СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМ-д

**ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

62173 Арвайхээр, Өвөрхангай аймаг,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
E-mail: uvurkhangai@audit.gov.mn

2020.09.28 № 326
танай _____-ны № _____-т

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн
дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1, 37.3, 37.5 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох тус сумын Монгол Ардын намаас ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох сумын Монгол Ардын нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлоготой нийцүүлэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын дүнгийн хамт аймаг дахь Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлж, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох сумын Монгол Ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ “Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020” Тулгуур зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817 - 6 : 2020” Нийцлийн аудитын зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817 - 8 : 2020”, Өвөрхангай аймгийн нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, “Өвөрхангай аймгийн эдийн засгийг 2014-2024 онд хөгжүүлэх бодлогын баримт бичиг”, Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, 2021-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015030648

D:\Audiitiin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

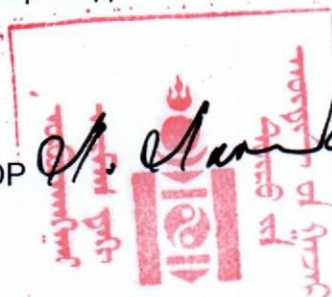
Дүгнэлт

Сумын Монгол Ардын намын “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгууль”-д оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, түүнд орсон зорилт арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Алсын хараа-2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын заалт, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Сумын Монгол Ардын намын мөрийн хөтөлбөр / .... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Сумын сонгуулийн хороонд

ДАРГА БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Л.ЛАМААЧИН

Гучин-Ус сумын МАН-ын хорооны тэргүүлэгчдийн
2020 оны Оксарын 21-ны өдрийн хуралдааны
19 тогтоолын хавсралт

2020-ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ГУЧИН-УС СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

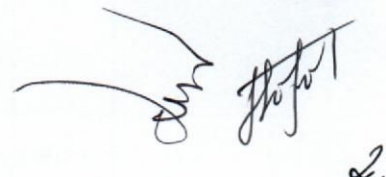
Гучин-Ус сумын Нийгэм эдийн засаг, дэд бүтэц, байгаль орчны өнөөгийн байдлыг шинжлэн судалж иргэдийнхээ саналд үндэслэн 2024 он хүртэлх хөгжлийн стратеги төлөвлөгөөний дагуу, алсын хараатай, амьдралд нийцтэй, түмнээ дэмжсэн бодлого хэрэгтэй хэмээн үзэж, сумын хөгжлийг тодорхойлогч мөрийн хөтөлбөрөө боловсруулж, сонгогч түмэндээ толилуулж байна.

- 1.1.1. Мал аж ахуйн түүхий эдэд түшиглэсэн арьс, шир, ноос, ноолуурыг уламжлалт технологи болон бага оврын тоног төхөөрөмж ашиглан боловсруулж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх жижиг цех байгуулах
- 1.1.2. Махны чиглэлийн үүлдрийн мал өсгөх бодлогыг дэмжиж, мал нядалгааны цэг байгуулж, малын дотор дайвар бүтээгдэхүүнийг боловсруулж борлуулах жижиг үйлдвэр байгуулж малчдын мах борлуулах орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- 1.1.3. Сүү боловсруулах цех байгуулж, малчид иргэдийн сүү, цагаан идээ боловруулж аймаг хотын зах зээлд гаргах идэвхийг дэмжиж ажиллана.
- 1.1.4. Талх, нарийн боовны цехийн тоог нэмэн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх
- 1.1.5 Өрхийн тариаланг хөгжүүлж, техник тоног төхөөрөмжөөр хангах

1.2. Орон нутгийн хөгжил сумаас эхэлнэ

- 1.2.1. Сумын төвүүдийг хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу хот байгуулалтын инженерийн шугам сүлжээ, авто болон явган хүний зам, замын гэрэлтүүлэг, ногоон байгууламж, үерийн суваг, гэр хорооллуудын гудамж талбайн хэсэгчилсэн төлөвлөлтүүдийг сумын онцлогт тохируулан боловсруулж үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.2. Суманд цэвэр усны болон дулууны төвлөрсөн системийг бий болгон, аж ахуй нэгж, айл өрхийг холбогдох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.2.3. Суманд нийтийн орон сууцтай айл өрхүүдийг инженерийн төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1.3. Хот байгуулалт, дэд бүтэц

1.3.1. Сумын төвийг хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу хот байгуулалтын орчин үеийн эко хотхоны үзэл баримтлалаар хөгжүүлэх бодлого баримтлана.

1.3.2. Сумын чөлөөт интернэтийн орчинг бий болгож, үүрэн холбооны сүлжээг сайжруулах.

1.3.4. Үйлчилгээний стандартын шаардлага хангасан үсчин гоо сайхны салон байгуулж ажиллуулах

1.4. Хүнс Хөдөө аж ахуй, Хөдөлмөр эрхлэлт

1.4.1. Мал, амьтны гаралтай халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүлжүүлэх, мал эмнэлгийн үйлчилгээний чанарыг сайжруулах замаар мал, амьтны гоц халдварт өвчингүй тайван бүс болгох.

1.4.2. Сумын нийт мал сүргийн бүтцийг боловсронгуй болгож, үхэр сүргийн тоо толгойг нэмэгдүүлэх, чанартай малтай малчдыг урамшуулах тогтолцоог бий болгох, залуу малчдыг бэлтгэх, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг хөнгөвчлөхөд чиглэсэн бага оврын техник технологи нэвтрүүлэх.

1.4.3. Бэлчээрийг бордох, олон наст ургамал тариалах, хашиж хамгаалах зэргээр бэлчээрийн ашиглалтын менежментийг сайжруулах, бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлж, инженерийн хийцтэй худаг шинээр барих, засварлах хөрөнгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

1.4.4. Цөөн малтай, мал маллах сонирхолтой малчин бус өрх болон залуучуудыг төсөл хөтөлбөрт хамруулах.

1.4.5. Нөхөрлөл хоршоо, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааг дэмжих бодлого боловсруулан хэрэгжүүлэх.

1.4.6. Олон гишүүнтэй хамтын хоршоо байгуулахад дэмжлэг үзүүлж улмаар хөдөө аж ахуйн жижиг үйлдвэрлэл- үйлчилгээг бий болгож ажлын байрыг нэмэгдүүлэн гадаад дотоод төсөл

1.4.7. Ажлын байр нэмэгдүүлэх цогц арга хэмжээ авч, сум хөгжүүлэх сангийн эх үүсвэрийг 300 саяас доошгүй, жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих санг 3.0 тэрбумаас доошгүй төгрөгийн эх үүсвэртэй болгох.

1.4.8. Эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих орон нутгийн бодлогыг боловсруулан хэрэгжүүлэх.

1.5. Байгаль орчин, аялал жуулчлал, уул уурхай

1.5.1. Ногоон хөгжлийн цогц хөтөлбөр гарган, эко загвар сум бий болгох ажлыг эхлүүлнэ. Айл өрх бүрийг мод тарих ажлыг дэмжлэг үзүүлнэ.

2.1. Эрүүл иргэн-Нийгмийн үнэт баялаг

2.1.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчигээг эрүүл мэндийн байгууллагуудын тэргүүлэх чиглэл болгон хөгжүүлж, иргэдийг жил бүр урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээнд хамруулж эрүүл мэндийн боловсрол олгох үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.

2.1.2. Сумын ЭМТөвийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлж орчин үеийн оношлогоо, эмчилгээний тоног төхөөрөмжөөр бүрэн хангаж, эмч мэргэжилтнүүдийн ур чадварыг эрс дээшлүүлэх

2.1.3. Сумын Эрүүл Мэндийн Төвийн шаардлагатай эмчилгээ, оношлогооны тоног төхөөрөмжөөр бүрэн хангаж, эмч нарын ур чадварыг дээшлүүлж, эмчилгээ үйлчилгээний чанарыг сайжруулах

2.1.4. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлж, архины хэрэглээг багасгах, хорт зуршлыг арилгах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа хувийн хэвшил төрийн бус байгууллагыг дэмжиж ажиллана.

2.2. Боловсрол төлөвшил-хүний үнэт зүйл

2.2.1. Цэцэрлэг хүүхдийн хоол хүсний аюулгүй байдлыг хангах зориулалтын хөргүүр, агуулах бий болгох, худагны асуудлыг шийдвэрлэх

2.2.2. ЕБС-ийн хүүхэд залуучуудын бие бялдарыг хөгжүүлэх спорт заалтай болох гадна талын талбайг хөгжүүлэх

2.2.3. Ерөнхий боловсролын сургуулиудыг байгалийн ухааны, сэтгэн бодох техникийн сэтгэлгээг хөгжүүлэх инженер технологи, мэдээллийн технологийн лаборатори кабинетаар ханган "Оюунлаг Монгол хүүхэд", "Сайн хичээл" сумын хөтөлбөрийг боловсруулан, "Шатар" хөтөлбөр үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж, хүүхэд, залуучуудын авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэх.

2.2.4. Багш боловсон хүчний мэргэжил, боловсрол, ур чадварыг дэмжсэн "Бүтээлч багш" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, гадаад дотоодын мэргэжил дээшлүүлэх сургалтанд хамруулж, тэдний орон сууцны хангамж, тогтвор суурьшилтай нэмэгдүүлэх бодлого гарган хэрэгжүүлнэ.

2.2.5. Соёлын төвийн материаллаг бааз, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, хөдөөгийн иргэдэд үзүүлэх соёл урлагийн үйлчилгээг зайны болон нүүдлийн хэлбэрт оруулан, хөгжим, бүжгийн мэргэжлийн багшаар бүрэн хангаж соёлын үйлчилгээг сайжруулна.

2.2.6. Нийтийн биеийн тамир, спортыг бүх нийтийн хөдөлгөөн болгон өргөжүүлж, биеийн тамир спортыг хөгжүүлэх, бие бялдрыг чийрэгжүүлэх санал санаачлагыг дэмжинэ

2.2.7. Албан байгууллагуудын ОО-ийн асуудлыг шинэчилж засвар хийх

3.1. Төрийн үйлчилгээ иргэн танд

3.1.1. Багийн дарга нарыг унаагаар хангах.

3.1.2. Багийн иргэдийн Нийтийн хурлын үйл ажиллагааг Иргэний танхимын үйл ажиллагаатай уялдуулах, чиг үүргийг өргөтгөнө.

3.2. Хууль эрх зүй, аюулгүй амьдрал

3.2.1. Гэмт хэрэг үйлдэгдэх гол шалтгаан болсон архидалт, гэр бүлийн хүчирхийлэл, амьдралын буруу зуршил зэрэг нийгмийн сөрөг үзэгдлүүдтэй тэмцэх ажлыг эрчимжүүлж, дэлхий нийтийн үнэт зүйл, монгол ёс зан заншил, ухамсрыг хүүхэд, залуучуудад төлөвшүүлэн зөв хүмүүжил олгох ажлыг иргэд, төрийн бус байгууллагуудын оролцоотойгоор хэрэгжүүлж, иргэдийн амар тайван амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.2.2. Олон нийт, цагдаагийн хамтын ажиллагааг шинэ шатанд гаргах ажлын хүрээнд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, малын хулгайн гэмт хэрэгтэй тэмцэх ажлыг сайжруулж, орон байрын хулгайн гэмт хэргийг илрүүлэх, таслан зогсоох, нийтийн хэв журмыг хангах чиглэлээр үйл ажиллагааг явуулж байгаа олон нийтийн зөвлөл, нөхөрлөл, бүлгэмийн үйл ажиллагааг бүх талаар дэмжиж ажиллана.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ГУЧИН-УС СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

Handwritten signatures and a small number 5.